

Գիր ևն Գիր:

Ս. ՊԱՏՐԻԿԻ

ՆԿԱՐԱՇԱՐՔ
ՏԱՅ ԿԵԱՆՔԷՆ

—ԽՈՐՀՐԳԱՊԱՏԿԵՐՆԵՐ ԵՒ

ՀԱՅ ԶԻՆՈՒՈՐԾԱՄԵՆ ՀԱՆՃԱՐԸ

ՊԱՆԾԱԾՆՈՂՆԵՐ—

9(47.928)(084) 29.335.

7-31 | 1947.928, 4.

1947.928 4.4

Հիմնական և ավելացում

9(47.995)(084)

Գիրք եւ Գիրք

11 - 31

Ա. ՊԱՏՐԻԿԻ

ՆԿԱՐԱՇԱՐՔ

ՍՍՀՄ ԿՆՏ 1951 թ.

ՀԱՅ ԿԵԱՆՔԷՆ

ԽՈՐՀՐԴԱՊԱՏԿԵՐՆԵՐ ԵՒ

ՀԱՅ ԶԻՆՈՒՈՐԱԿԱՆ ՀԱՆՃԱՐԸ ՊԱՆԾԱՑՆՈՂՆԵՐ.—

Պատկերը մաքմինն է Գաղափարին

Վիմատիպ՝ Ռ. ՄԱԹՈՍԵԱՆ ԵՒ ԸՆԿ. ԳԱՀԻՐԷ,

1944

A I 6963

29.335

ՅԵՂԱՊԱՇՏՈՒԹԻՒՆԸ ՏՄԱՐԴԻ ԱՆԶԵԹԵԹՈՒԹԻՒՆ ՄԸՆ Է. ԻՍԿ
ԺՈՂՈՎՈՒՐԴ ՄԸ ԵՐԲ ԶՈՒՆԻ ԻՐ ԱԶԳԱՅԻՆ ԱՐԺԷՔՆԵՐՈՒ
ՀՊԱՐՏԱՆՔԸ, ԱՆՀՈԳԻ ԲԱԶՄՈՒԹԻՒՆ ՄԸՆ Է:

“Ամէն հայ մասնիկ մըն է հայաստանէն”

Դ. Պ. Աղանանեան Կաթող.-Պատրիարք

ԳԵՂՈՒՆ ՆԱՅՈՒՆ

Հիմա, երբ դու կը քալես արեւին տակը ռեհէ մէկ երկրի, կամ հակած էս գործիդ վրայ՝ քրտինքը ճակտիդ, երբ կը խօսիս մե՛ր լեզուով կամ կ'երգես, երբ կը կարդաս մանաւանդ՝ ակնարկդ սեւեռած Մեսրոպեան սրբաւանդ տառերուն, ինձ կը թուիս, ո՛վ հայ մարդ, աշխարհի ամենէն զարմանալի էակը...

Ու քու տեսքդ զիս կը լեցնէ հիացումով եւ յուզումով.

Կը հիանամ՝ ինչպէս մարդ պիտի հիամար բազմաթիւ ճակատամարտներէ վերապրած գինուորի մը վրայ.

Ու կը յօգուիմ՝ յօգումներու ամենէն անբացատրելիով, տեսնելով քու մէջ յաղթականը.

Յաղթական՝ այնքան պարտութիւններէ յետոյ...

Որովհետեւ քու գոյութիւնդ որ հազարամեակներու ամուսնի անջըրպետն է անցեր, ինքնին յաղթանակ մըն է:

Դարէ ի դար երկարող համբուդ ամեն մէկ դարձածքին դարանակալ աշխարհակալներ ու բռնապետներ երդում քրին բնաջնջել քեզ իսպառ:

Դու անցար արեան գետերէ, եւ սակայն ջկուսնցոցիւ ինքնութիւնդ ու կրցար շարունակել ուղիդ, գալու հասնելու համար այս օրուան եւ ըսելու մեծ խօսքը.

— Ներկայ...

Դու՝ լեռնաշխարհի հպարտ բնակիչ, սիրեցիւր ամեն բանէ վեր ազատութիւնը: Հայկեան դիւցազնավեպը երկնեցիւր այնպիսի դարաշրջանի մը երբ ստրկութիւնը աշխարհի օրէնքն էր:

Աստուածացոցիւ գեղեցկութիւնը «Արա Գեղեցիկ»ի անձին մէջ: Ու երբ Ասորեստանեան շուայտ բամբիշ մը դառով սպաննեց գայն՝ ջճառայելուն համար իր կիրքերուն, դու սակայն վերակենդանութիւն

տութիւնը անոր. որովհետեւ կը հաստատուի անհատական զեղեկութեան եւ անպարտելիութեանը ասպետականութեան:

Ու մինչդեռ աշխարհ պաշտամունքի մեհեաններ կը բարձրացնեն Վենիսներու եւ Աստուրներու, փառաբանելու համար ինչ պիտի հեշտանքը միսին, դուռնեցար քու շուշանափայլ ու ամօթխած Անահիտը՝ «Մայր զգաստութեան եւ ամենայն բարեաց»:

Աստուածացոյցի մայրութիւնը, որովհետեւ ամեն կնոջ մէջ տեսար Անահիտին պատկերը: Աշխարհ ճիւղացումով դիտեց միշտ քու ընտանեկան բոյնը, իբրեւ խորան պարկեշտութեան եւ սիրոյ:

Չունեցար պաշտամունքը բիրտ ոյժին. եւ եթէ Մեծն Տիգրանդ պրկեց իր աղեղը աշխարհէ աշխարհ ու դրդացուց պահ մը Արեւելքն ու Արեւմուտքը, ատիկա պարզապէս խորտակելու համար եր գոռոզութիւնը Հռոմի եւ ամբարտաւանութիւնը Տիգրանի:

Բայց դարեր ու դարեր պաշտամունքն ունեցար լոյսին ու երգեցիկ զայն երգերուն ամենէն զմայելիներով: Իսկ երբ աշխարհի վրայ ծագեցաւ արշալոյսը Քրիստոնէութեան, առաջինը եղար ընդառաջող ու զայն պետական կրօնք հռչակող: Այնուհետեւ անիկա նոյնացաւ քու կեանքին հետ, նոյնիսկ կեանքէդ աչքով դարձնելով զայն: Բայց այդքան մեծ

գաղափարապաշտութիւն չէր կրնար անպատիժ մնալ մեր հողեղէն երկրագոռնդին վրայ: Արեւելքէն ու արեւմուտքէն խռժեցին վրադ, շղթաներ դրին ձեռքերուդ ու կարծեցին թէ նուաճած են քեզ միանգամ ընդ միշտ:

Բայց ահա տառապակոծ հանճարդ դուրս ժայթքեց նոր հրաշալիք մը՝ Մեսրոպեան Գիւրն ու Ոսկեդարեան գրականութիւնը: Լուսեղէն այդ գրահով դիմացար դարերու մաշուսին: Գրադարաններ լեցուցիր ու կանգնեցիր զմայլելի տաճարներ այնպիսի դարաշրջանի մը երբ այժմեան քաղաքակիրթ ժողովուրդներէն շատեր անտառաբնակներ էին դեռ:

Ու հակառակ անվերջ ու ասերիջ փոթորիկներու, պահպանեցիր նախանձայութեամբ մշակոյթի գանձերդ, գանձեր՝ որոնցմով այժմ ալ ինքզինք հպարտ պիտի զգար ռեւէ քաղաքակիրթ ժողովուրդ:

Ուր որ ապաստանեցար հոն ծաղկեցաւ հանճարդ ու ծաղկեցուց իր շուրջը: Հայրենի աշխարհեղ վտարանդի՝ դու սակայն բարգաւաճում տարիր քեզ հիւրընկալող երկիրներուն, ինչպէս լեբան մը քայքայումը կեանք կը սփռէ դաշտերուն:

Սակայն ուր որ գտնուեցար, ակնարկդ չհեռացաւ երբեք յաւիտեանական Մասիսէն:

Ան օր մըն ալ, երբ ամեն ոք յուսահատած էր քո մասին, երբ նենգ թշնամիներդ մեռած կը կարծէին քե՛զ, դու յանկարծ յարուրիսն առիր: Կոթողուեցար Մասիսիդ առջեւ, շղթաներդ խորտակած:

Կանգնեցար մերկ ու վիրահոր, բայց նակատդ բարձր ու կուրծքդ հաւատքով զրահուած: Թօթուեցիր վրայեդ դարերու մոխիրները: Վերաշինեցիր հայրենաւանդ երկրիդ աւերակները: Քրտինքքիդ ամեն մեկ կաթիլը անապատները վերածեց ցորենաշատ դաշտերու, քարքարոտները՝ անծայրածիր մրգաստաններու: Մեռեալ Սեւանդ փոխակերպեցիր կեանքի անսպառ աւազանի. փրփրավազ գետերեդ դուրս ժայթքեցին բիր բիրաւոր հրեղեն ձիեր որոնք լծեցիր անթիւ անլիւներուն քո բազմահնար նարտարարութեանդ:

Ու հիմա, գեղեցիկ ու հզօր, կանգներ ես անա Արագածիդ տակ, իբրեւ տեր ու տիրուհի, իբրեւ մեկ անդամը եղբայրացած ժողովուրդներու մեծ ընտանիքի մը, մասնակից անոր փառքին ու սրբազան պայքարին:

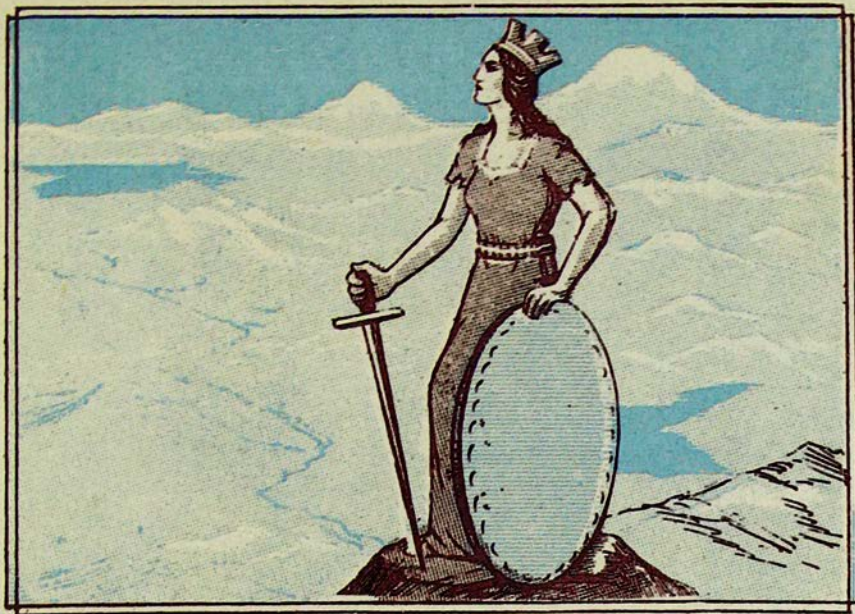
* * Արդ, երբ կը տեսնեմ քեզ հայ մարդ, որ կը քալես ուրիշ երկրի մը արեւին տակ՝ իբր երիտասարդ կամ ծեր, իբր աղքատ կամ հարուստ, ինձ կը թուիս զարմանալի նամբորդ մը...

Երբ կը տեսնեմ քեզ, ով հայ կին, որ կ'ընթանաս ահա նակատդ
բարձր ու պարկեշտութեամբդ հպարտ, երբ կը լսեմ խօսիլդ զառակ-
ներուդ հետ մեր քաղցրահունց լեզուով որո՞ւ ամեն մէկ բառին տակ
դաբերու կեանքը կը տրուի, որո՞ւ ամեն մէկ հնչիւնին մէջ կը
թրթռայ հոգին միլիոնաւոր մեր նախնիքներուն, կը մնամ հիացիկ ու
երազուհի:

Որովհետեւ ամեն հայ մէկ բառն է մեծ դիպագներգութեան մը:

Որովհետեւ ամեն հայ մասնիկ մըն է մեր հերոսական Հայաս-
տանէն:

Անյիւստական դարերէ ի վեր Հայաստան գերիշխան էր իր հոգարս
լեռնաշխարհին վրայ:

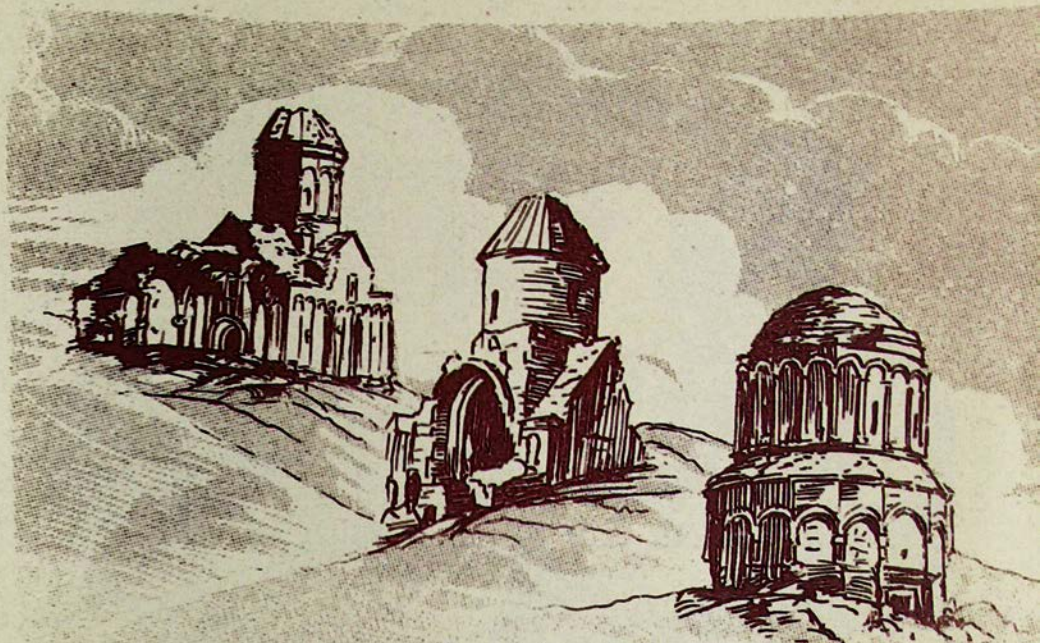

Հայկ. Բանի մը մեծ դէմքեր՝ որոնք դարեւու խորէն մեզի կը նային
Դրամներ՝ Տիգրան Մեծի, Լեւոն Ա. ի, Հերուսի եւ Լեւոն Ե. ի

ԱԲԳԴԵԶԵՐԹԺԻԼԽԾԿ
 ՆԶՂԻՄՅՆՇՈԶ
 ՊԶՌՍՎՏՐ
 ՅԻՓՔ

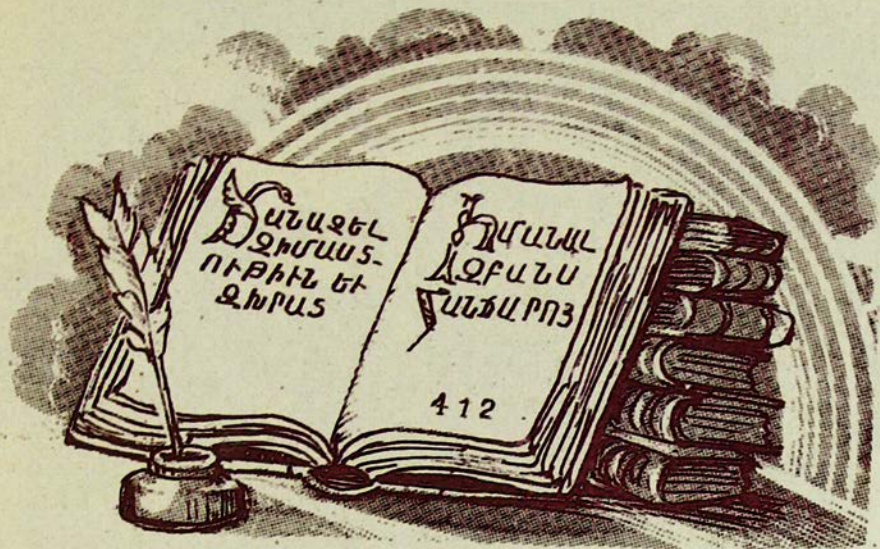
Մեր երկրորդ Լուսաւորիչները՝ Ս. ՄԵՍՐՈՊ: Եւ Ս. ՍԱՀԱԿ

Աւերակներ՝ որոնք լուռ.

վկաներն են մեր մշակութային փառաւոր անցեալին.

Ո՛հ ահա՛ հազարամեայ՝

« աղօթք դարձած երկաթագիր գրքերը մեր »

Մեր ազգ. մատուցած վերածնության ռահվիրաները
Մխիթար Աբբա, Աբովյան, Բաճճի, Կոմիտաս:

Հայաստան միմեք 1918.

Հերոսականը՝ հայ կնոջ մեջ —

Հպարտանալ յիենմ հազարաւոր այն հայ աղջիկները եւ կիները
որոնք հերոսական մահը նախընտրեցին անպատիւ կեանքին:

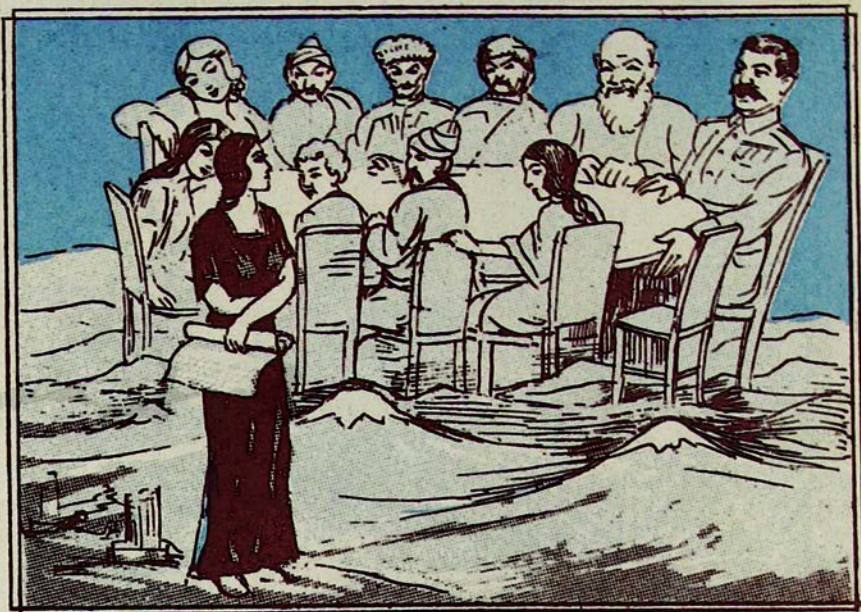
Հայկական ազատամարտը.

Անկախութիւն՝ սարսափներով շրջապատուած:

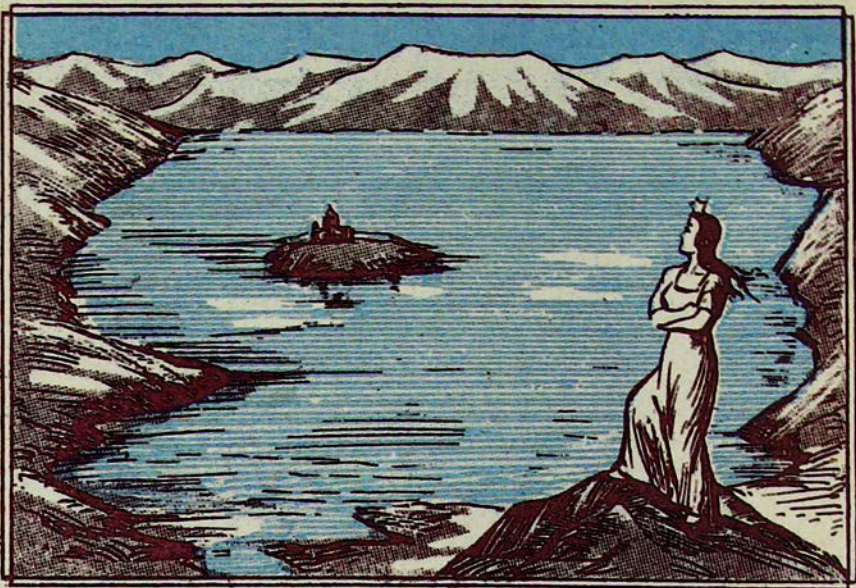
Պարսուքին՝ 1920 ի
... բայց ահա՛ փրկարար ձեռքը:

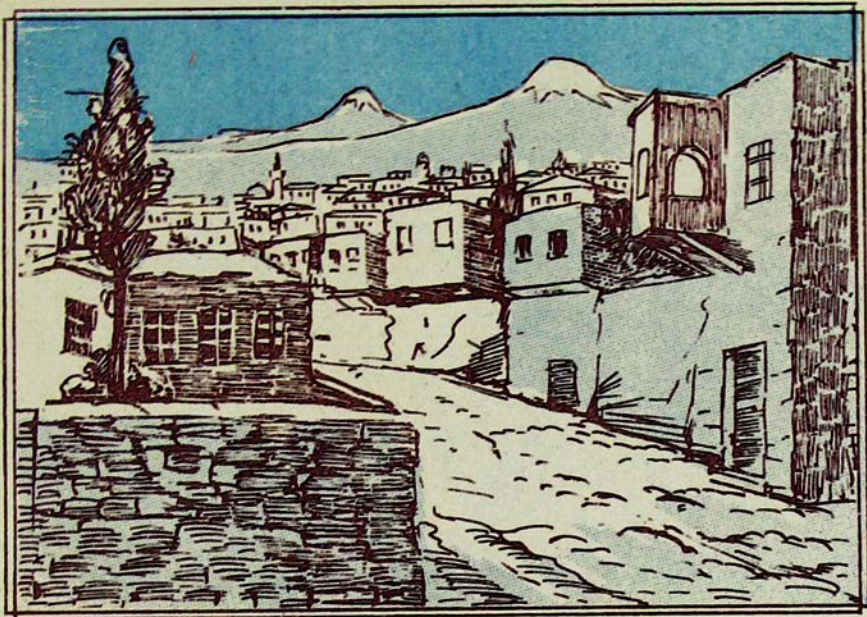
Խորհրդային Միությանը՝ Հայաստանին. — Եկու՛ր բազմի՛ր հոս,
ազնուական բայց դժբախտ Տիկին, ու եղի՛ր հաւասարազօր մէկ
անդամը մեր մեծ ընտանիքին.

Հայաստանի տրտմանը, — Տէր Աստուած, այս փառաբանւոյն՝
բաժին հանեցիր ինձ իբրեւ երկիր.

Հալատաճի սրտուճքը. — Ի՞նչ հսկայ լին սա Սեւանը, բայց աւա՛ղ
որքան անօգուտ.

Տեղաբան մը հին Երևանին:

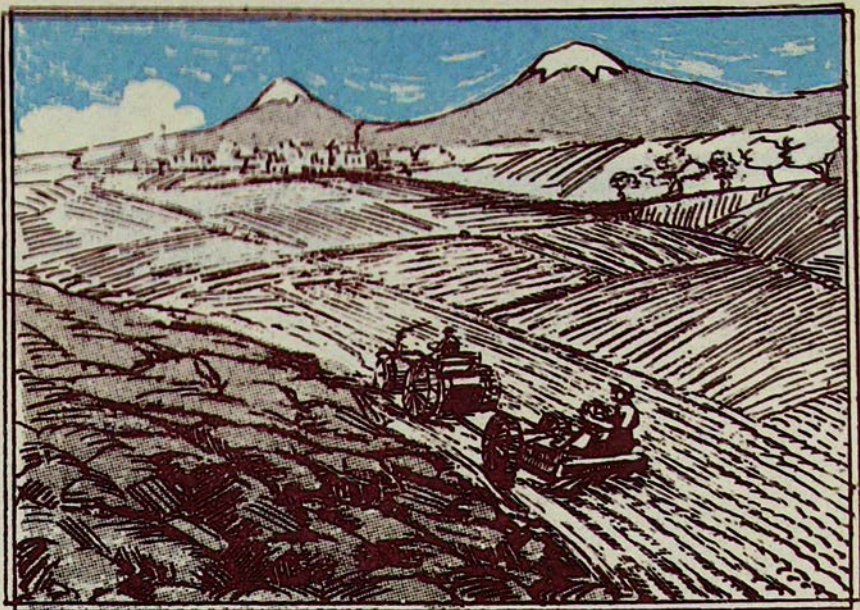
Ինչպես լոյսը կը յադրանարէ
մուր ամպերը, հայ հանճարն ույ հառազայրեց մ/
մեր սէս հակատագրին ընդմէջէն: Ան փոխակեր/
վիշտը անմահական զինիի, ու իր հին սագին վ/
հառազեց նոր օրերու նոր երգեր...

Զորացարժ հայ աշխատանքուրիշտն:

Ճահիճներու ջորացում.

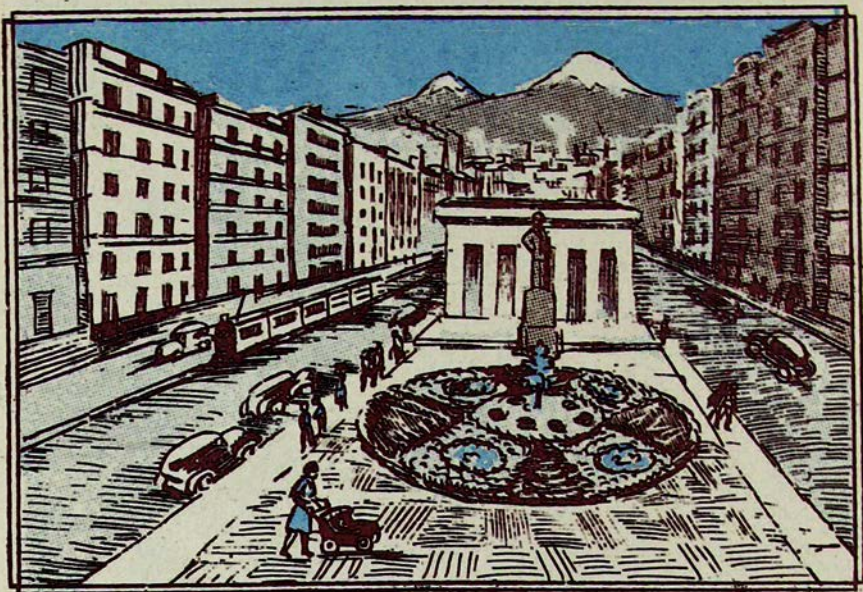
Նախկին անգրդի հողերու մեքենայան արօրում:

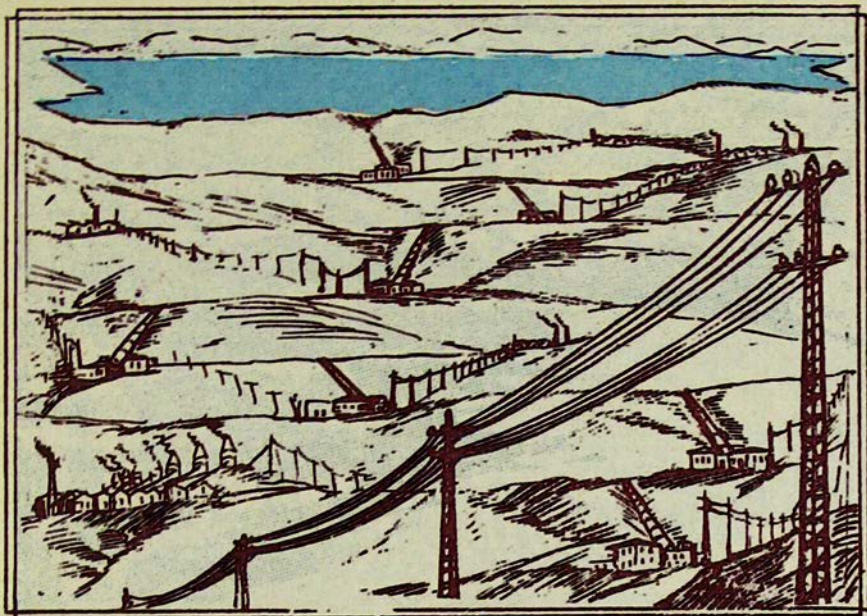
Նախկին անապատներ՝ այժմ փոխակերպուած ամուսյրածիր
մրգատեսակներու:

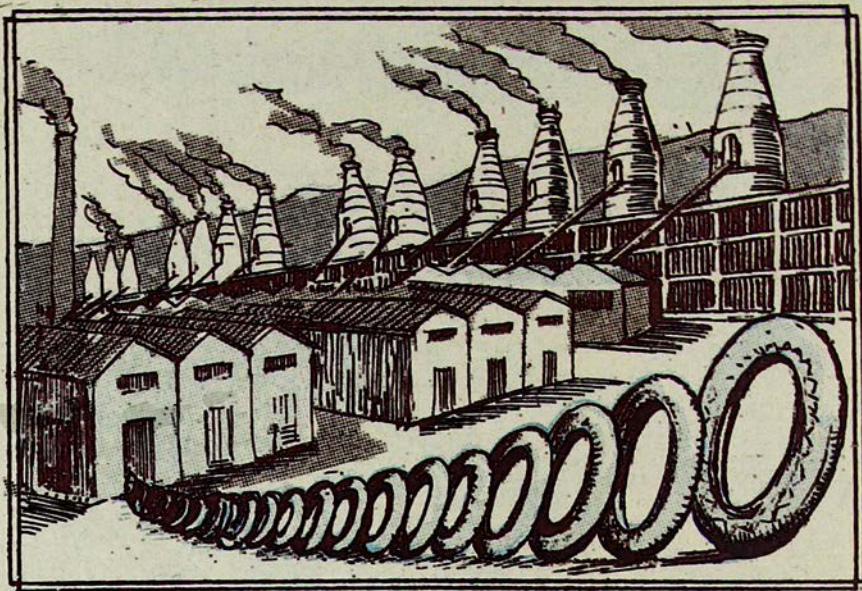
Երջանիկ հայ շինական ընտանիքը, զերծ իր վաստակի յափշտակումէն

Երևանի Շահումյան հրապարակը:

Սեւանի ջրային ուժի շահագործումով քաղմաքի ջրէլեկտրակայաններ
Հայաստանի կ'ապահովեն անսպառ էլեկտրական ուժ:

Կրային դառնում մէջ այժմ կը բարձրանան բառնուկի հսկայ
գործարանները, որոնք կիրք կ'օգտագործեն բառնուկի
եւ պարարտացուցիչներու պատրաստութեան մէջ

Անուղ հովիւր կ'երգէ. —

«Իմ ջան հալածեմի՛ք. ի՛նչքան ո՛րուն հաւ..

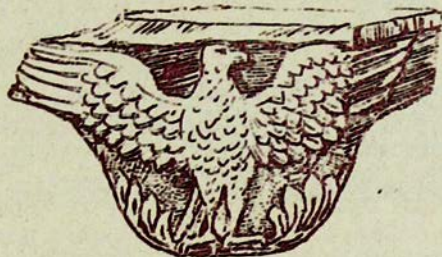
Հէ՛յ ջան Հայրենիք, ինչքա՛ն սիրուն ես.
Լեռներդ են կապոյտ, լիներդ՝ լուսի պէս.
Գետերդ են փրփրուն, դաշտերդ են դալար,
Ծառերդ են յորդեր միրգով անհամար:

Հէ՛յ ջան Հայաստան, ինչքա՛ն սիրուն ես.
Կեցեր ես ահա նաշխուն հարսի պէս՝
Թօթուած մոխիրներն հին հին դարերուն,
Փշրած ժանտ շղթան քո ոսոխներուն...

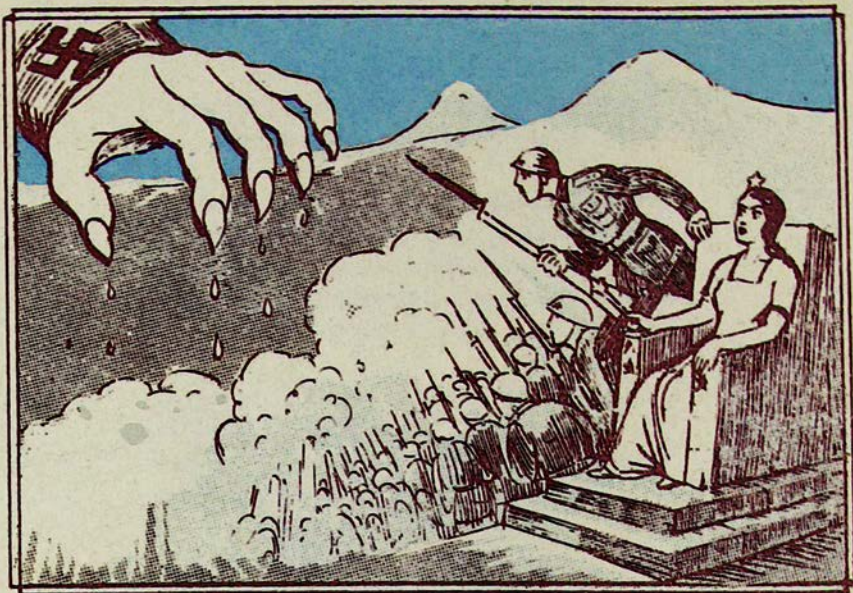
Հէ՛յ ջան Հայրենիք, ինչքա՛ն սիրուն ես.
Մասիս, Արագած նորէն փառքդ են վէս.
Արաքսը սրտիդ երակն է նորէն,
Զանգուղ ջրվիժող՝ ոյժդ է հրեղէն:

Հէյ զան Հայաստան, ինքբա՛ն սիրուն ես .
Ծառի Սեփանն ե գոճարի մը պէս
Զարդը թանկագին յոռոթի քու կրծքին,
Որմէ կը յորդի կեանքը մեր երկրին :

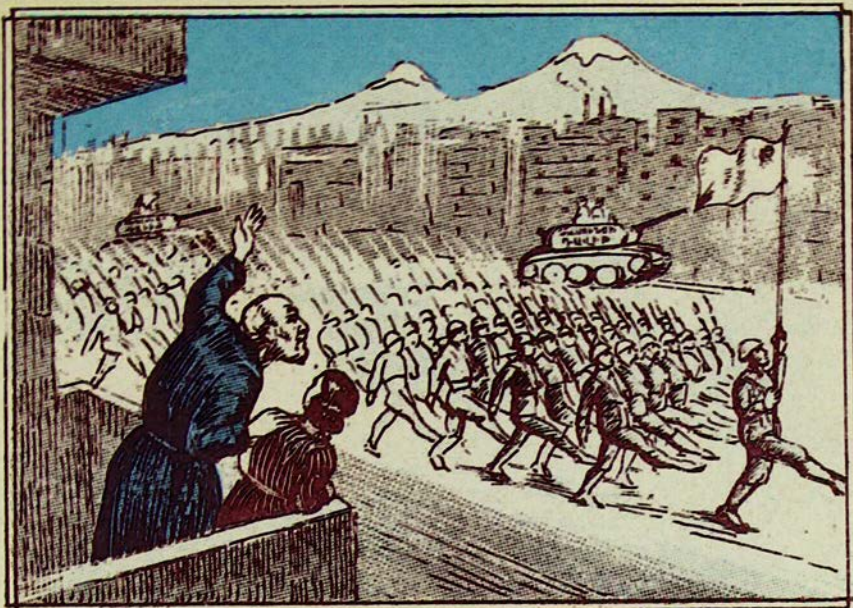
Իմ զան Հայրենիք, մատաղ քու սիրուն .
Ապրիլ առանց քեզ՝ մեռնի՛լ ե նրկուն . . .
Իմ զան Հայաստան, առանց քու սիրուն՝
Զուրկ ե իմաստե մեր կեանքն ամենուն . . .

Ու ահա՛ պատերազմը...

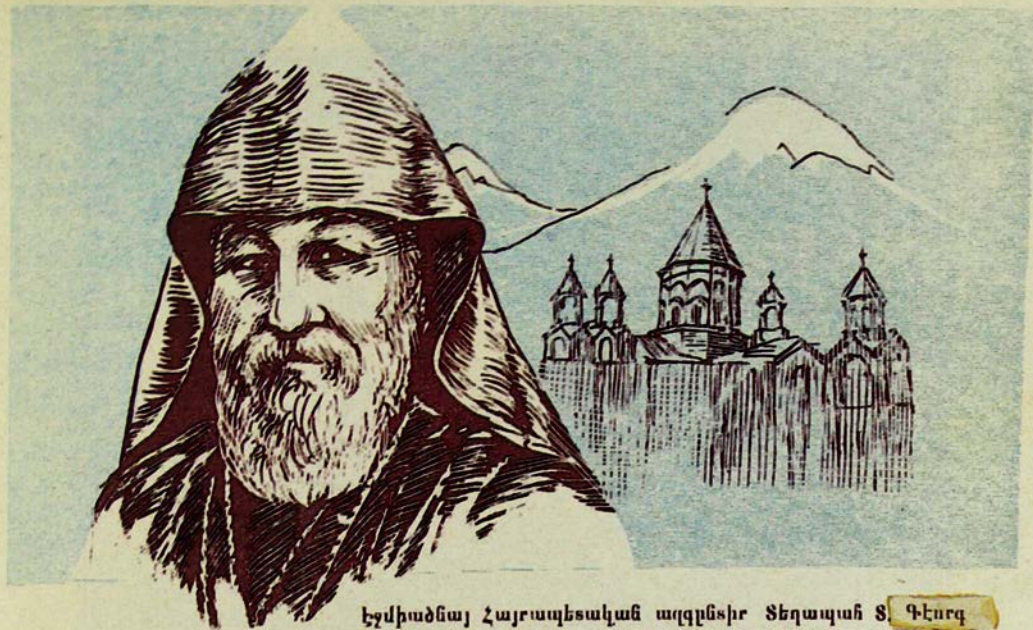

Հայաստան. — Կը հանչեամ այդ Բու ուրիւնոս նիւանը,
աւազա՛կ, բայց ես 1915 ի անպաշտպան խեղճ այրին չեմ այլեւս:

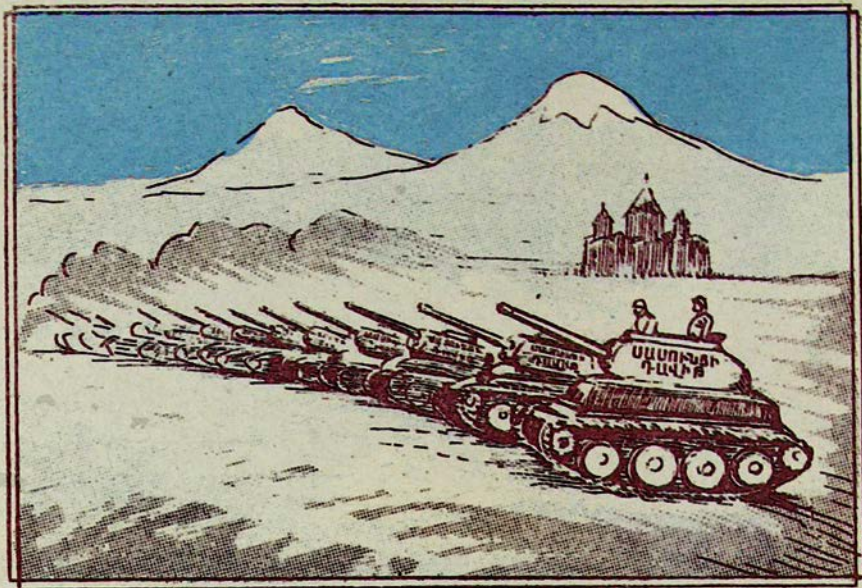

Աղջնակը. — Բայց մեծ հայրիկ, աչքերեդ արցունք կը կտրկթի.
 Մեծ հայրը. — Այո, բռնիկս, բայց ասոնք ուրախութեան
 արցունքներ են, որովհետեւ երբ կը յիշեմ 1896ը՝ կամ 1916ը՝
 այս ճեսարանը ինձ անհաստատի երազ մը կը թուի: Այն
 ասէն հայ զինուոր երեւակայել՝ զաւանցանք պիտի
 համարուէր, իսկ այժմ, ի՜նչ հրաւժ.

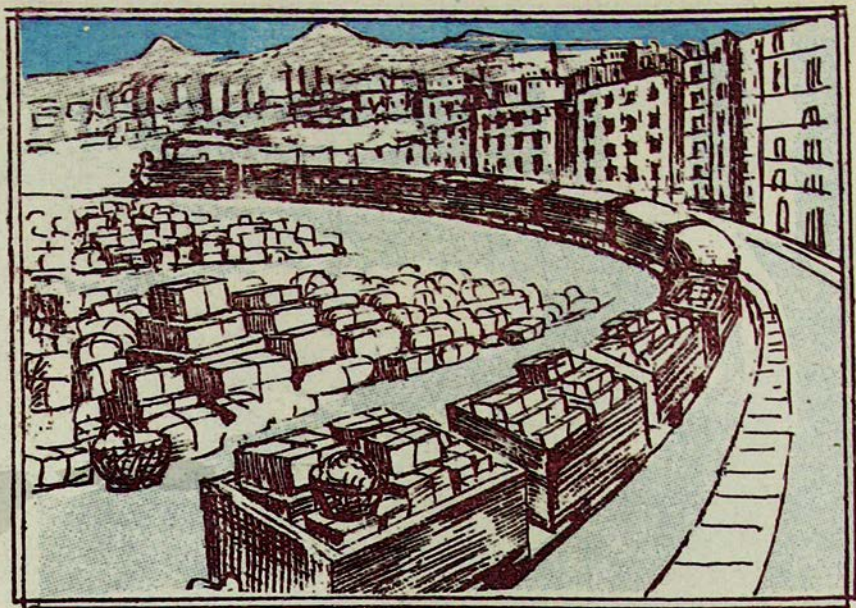
Էջմիածնայ Հայրապետական տղզրնսիր Տեղապահ Ս. Գեորգ
Արքեպ. Չէօրէֆնան՝ որ նախաձեռնողն եղաւ կազմութեանը
Սասունցի Դաւիթ հրապալային զօրասիւնին եւ կոչ ըրաւ
արտասահմանի հայութեան՝ առաւելագոյն բաժինը բերելու
հայրենիքի օգնութեան:

Սառունցի Դավիթ հրասայլային զորասիւնը կազմուած ու
արդէն դէպի հսկաս:

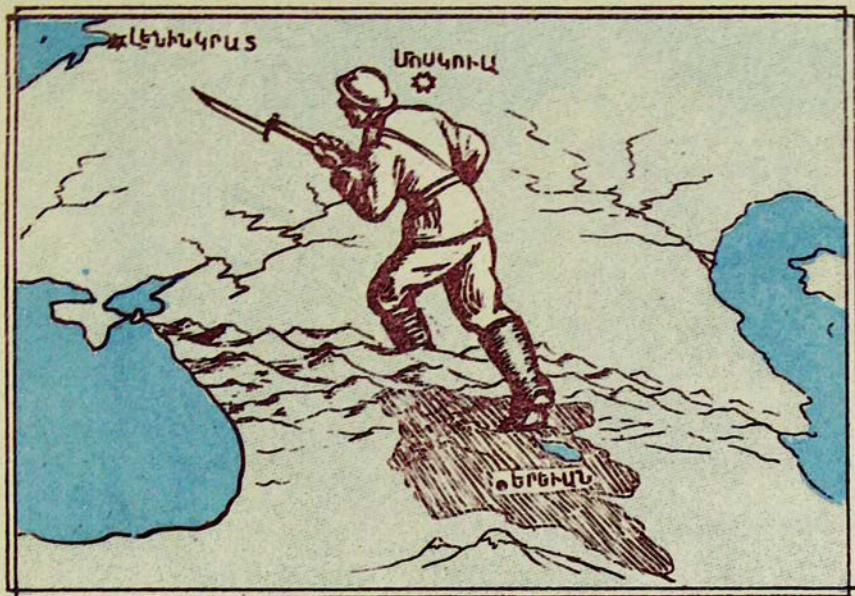

Հայ ընտանիք. — Մինչեւ մեր վերջին պատահոր տալու
պատճառս՝ հուսկ յաղթանակին համար:

Մին այն անվերջ կառուարներին որ անընդհատ դէպի նուկա
կը տանի հայ ժողովուրդի օգնութիւնը:

Հազարավոր հայ զինուորներ վարձատրված են բացառիկ
բաշխության շահույթներով:

Կովկասի երկնամերձ լեռներին մինչև Ֆինլանդա սահմանող
հակաթիմ վրայ հայերը կը մասնակցին 200.000 զինուորներով:
30 հայ զորավարներ կարմիր Բանակի հրամանատարական
կազմին մէջ են:

Վիրաւոր հայ գինուորը՝ արտաահմանի հայուն. —
« Մենք ամէն բան տուինք յսղթանակը շահելու համար.
իսկ դու ի՞նչ տուիր... »

Ենամ՝ 1897ին Ղարաբաղ:
Պատերազմեն առաջ հրա-
մանատարն էր հայկական
հեծելազորաց: Մասնակցած
է Ստալինկրատի, Խարբովի
Քոհրսքի սպատազրման:
Վիբեպքսի մեծ յաղականը:
Արժանացած՝ Սոսվոթիի Էս
Քոհրոսզոֆի բարձրագոյն
պատուհանշաննէրոհն:

Ներկայիս զօր. Բաղրամ-
եան կը վայելէ համաշ-
խարհային համբաւ, որպէս
մին խորհր. Միոսթեան այն
տասնեակ մը մեծ զօրավար-
ներէն որոնք Կարմիր Բա-
նակը .կ'առաջնորդեն յաղ-
թանակէ յաղթանակ:

Օդի Գեդ. ՆՆԼՍՈՆ ՍՏԵՓԱՆԵԱՆ
ՀԵՐՈՍ՝ ՍՈՎԵՏ. ՄԻՈՒԹԵԱՆ

Ինժեներ Ս. ԻՍԱԿՈՅ

Ահագ զորավար
Ա. ԿԻՆՈՍԵԱՆ

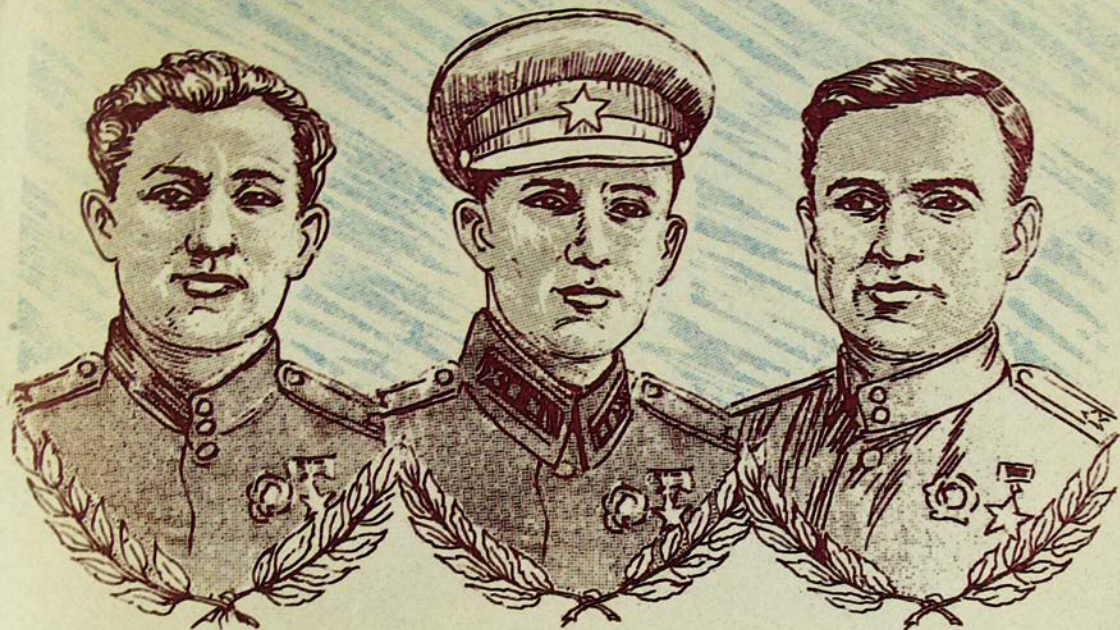

ՀԵՐՈՎ՝ ՍՈՎԵՏ. ՄԻՈՒԹԵԱՆ

Տեղակալ՝ Խ. ՄԵԼԻՔԵԱՆ

Տեղակալ Ս. ՕՀԱՆՆԵԱՆ

Մայոր՝ Ս. ՄԿՐՏՈՒՄԵԱՆ

ՄԱՅՕՐԻ՝ Ղ. ՄԱԹՈՅԵԱՆ

ԳՆԴԱՊԵՏ՝ Ս. ԿԱՐԱՊԵՏԵԱՆ

Փոխ Դնդապետ՝ Դ. ՄԻՔԱՅԷԼԵԱՆ

Դվարտիայի մայոր՝ Ն. ՍՏԵՓԱՆԵԱՆ

Կապիտան՝ Ս. ՀԱՅՐԱՊԵՏԵԱՆ

Ահագ յիսնապետ
Ա. ՊՕԴՈՍԵԱՆ

Գվարդիայի Գնդապետ
Գ. ԳԱԼՍՏԵԱՆ

Գլխարկայի առաջ տեղակից

Վ. ՅՈՎՀԱՆՆԻՍԵԱՆ

Գնդապետ՝ Լ. ԴԱՐԲԻՆԵԱՆ

ԿԱՊԻՏԱՆ՝ Գ. ԲԱԼԱՅԵԱՆ

Շարք մը հայ սպաներ եւ կարմիր
Բանակայիներ որոնք պարգեւատրուած են ՍՍՌԻ շքանշաններով

Գվարտիայի ահագ տեղակալ՝
Մոսիւս ԲՐՇԱԿՈՒՆԻ

Սերժանտ
Արամայիս ՄՈՒՍՈՆԱՆ

Գվարտիայի ահագ տեղակալ՝
ՎԻՐԱՔ ՍԱՖԱՐԵԱՆ

Մայոր՝ ՅԵԳԻԱՅԱՐ ՄԻԿՈՅԱՆ

Գվարդիայի մայոր՝ ՍՈՒՐԵՆ ԱԹԱՆԵՍՅԱՆ

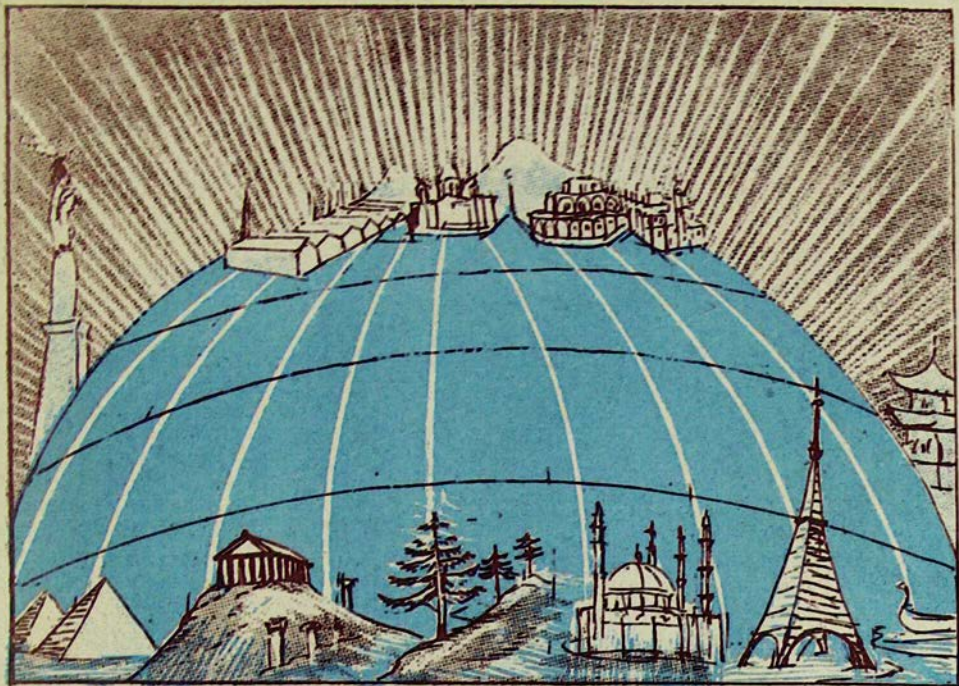
ԲԺ. Մայոր՝ ՄԱՄԻԿՈՆ ԴԱԻԹԵԱՆ

Օդաչու Լիլիկ
ՊԵՏՐՈՍԵԱՆ

Տեղակալ՝
Ցույակ ԽԱԶԱՏՐԵԱՆ

Գվարտիայի Ահագ յիսնապետ
Զանիբեկ ՄԿՐՏԻԶԵԱՆ

Իրանայումն համար աշխարհի բոլոր ճամբաները այլեւս պիտի յանգին Հայաստան:

Մանօթ.— Հայ գորավարներու եւ գորականներու
սոյն շարքը քաղուած է «Սովետական Հայաստան»
թերթին Կարմիր Բանակի 26-ամեակին նուիրուած
թիւին:

Ամեն իրաւունք վերապահուած

ԳԱԱ Հիմնարար Գիտ. գրադ.

FL0043271

[12]

— ԳԻՆ՝ Ե.Դ. 20 —

Հասցե . —

A. BADRIK

of **R. MATOSSIAN & Co.**

Rod-el Farag - LE CAIRE

Tél. 46072

Վիստատիայ Ռ. ՄԱԹՈՍՅԱՆ ԵՒ ԸՆԿ. ԳԱՀԻՐԷ,
1944

A $\frac{I}{6003}$
564
opportunity